

Prosjektet «*Flere praksisplasser og bedre veiledning for medisinstudenter på fastlegekontorene (FRONESIS)*»

Institutt for global helse og samfunnsmedisin
Universitetet i Bergen

Helsereformutvalget@hod.dep.no

Bergen, 27.02.26

Innspill til Helsereformutvalget:

Helsereformen må omfatte praksisutdanning i kommunene og kommunenes utdanningsplikt for helsepersonell!

I likhet med de tre andre lærestedene for medisinstudenter i Norge (UiT, NTNU og UiO) har Universitetet i Bergen gjennom mange år hatt et sterkt fokus på studentpraksis i primærhelsetjenesten. Et større prosjekt – «*Flere praksisplasser og bedre veiledning for medisinstudenter på fastlegekontorene (FRONESIS)*» er gjennomført i årene 2021-2026, med tanke på kartlegging, intervensjon og veilederutdanning i fastlegeordningen. Prosjektet er finansiert av HK-Dir og UiB og har egen nettside:

<https://alrekhelseklynge.no/prosjekter/fronesis/>

Prosjektet ble nylig avsluttet med en todagers nasjonal dialogkonferanse på Solstrand 4. og 5. februar 2026 med deltakelse fra nasjonale, regionale og faglige aktører. Under overskriften «De 4 K-ene» - **Kvalitet, Kapasitet, Kommuner og Kroner** – ble det diskutert hvilke tiltak som kan bidra til bedre praksis for medisinstudenter i kommunene og hvilket ansvar de ulike aktørene har. Aktuelle aktører er HOD, KD, HK-Dir, NOKUT, HDIR, KS, Legeforeningen, kommunene, universitetene med flere. Kapasiteten utfordres nå både av et økende antall medisinstudenter, lengre praksisperioder i primærhelsetjenesten og vedvarende vansker med å rekruttere fastleger som veiledere.

Helsereformutvalget skal blant annet utrede organiseringen av helsetjenesten, om fastlegeordningen bør bli statlig og andre omfattende ansvarsendringer. For universitetene er det avgjørende hvordan ansvaret for praksisutdanningen i helsefagene skal organiseres og forankres, uavhengig av hvilket forvaltningsnivå som får ansvar for fastlegeordningen. For lærestedene er det avgjørende at utdanningen av fremtidens helsepersonell inngår i de modellene som vurderes – inkludert allmennlegetjenesten og fastlegeordningen.

Slik situasjonen er i dag, er ansvarsfordelingen krevende: Medisinstudenter ligger under Kunnskapsdepartementet, mens plikten til å skaffe praksisplasser ligger hos helseministeren. Sykehusforetakene har lovpålagt plikt til å tilby praksisplasser, mens kommunene ikke har det. Foretakene mottar dessuten finansiering for dette, i motsetning til universitetene og kommunene.

KS og Legeforeningen har i sin avtale slått fast at praksis for studenter ikke er et kommunalt ansvar, og at dette ikke skal gi fastlegene fritak for andre oppgaver. I tillegg er det slik at staten finansierer LIS1 og ALIS i kommunene godt, mens kontorplasser og veiledning for

medisinstudenter blir vesentlig dårligere betalt, og derfor prioriteres bort av mange fastleger. Vi ser også at det store antallet LIS1- og ALIS-leger, som er sterkt positivt for kommunene og fastlegeordningen, har medført at «kontorreservene» på legekantorene blir brukt opp. Det er dermed vanskeligere å ta imot legestudenter i praksisperiodene. Grunnutdanningen havner dermed i en tap–tap-situasjon, når verken fastlegene eller kommunene har sterke insentiver til å ta imot det stadig økende antallet medisinstudenter.

Vi vet nå fra studier gjennomført i FRONESIS-prosjektet at fastlegene gjerne vil ta imot studenter – dersom de økonomiske rammene er på plass og det finnes kontorplasser for studentene. Dette er nærmere beskrevet i følgende to artikler:

Knutsen JS, Bondevik GT, Hunskaar S. To be or not to be supervisors for medical students in general practice clinical placements: a questionnaire study from Norway. *Scand J Prim Health Care*. 2024;42(3):442-449.
<https://doi.org/10.1080/02813432.2024.2337063>

Knutsen JS, Bondevik GT, Hunskaar S. General practitioners' attitudes and motivation to supervise medical students in clinical placements: a questionnaire study from Norway. *Scand J Prim Health Care*. 2025;43(3):546-554.
<https://doi.org/10.1080/02813432.2025.2471053>

I sin rapport [Finansiering av praksis i profesjonsutdanningene](#)¹ (2025) til Kunnskapsdepartementet, påpeker Oslo Economics behovet for bedre samsvar mellom finansiering og faktiske kostnader. Dette gjelder særlig for praksissteder i kommunal sektor, der kapasitetsutfordringene er størst og behovet for kompetent arbeidskraft er økende. Rapporten peker på stykkprisordninger som mest effektive og treffsikre, i motsetning til rammefinansiering, som i sykehusene.

Dette støttes også av NOKUTs [Sluttrapport fra evalueringen av profesjonsstudiet i medisin](#)² (2025), som beskriver hvordan universitetene bør samarbeide med kommunene og KS for å sikre bedre rammer for medisinstudentenes praksis i primærhelsetjenesten. Rapporten understreker også behovet for å tilpasse ressursene til økte studentkull, sikre tilstrekkelig antall praksisplasser av høy kvalitet, og skape gode kliniske læringsmiljøer hvor studenter inkluderes i praksisfellesskapene og får autentiske arbeidsoppgaver.

Universitets- og Høgskolerådet har i sine [Veiledende retningslinjer for utdanning og kompetansevurdering av praksisveiledere i helse- og velferdstjenestene](#)³ (2018) anbefalt en veiledningskompetanse tilsvarende 10 studiepoeng på masternivå. FRONESIS-prosjektet har i tråd med dette utviklet og startet en [Praksisveilederutdanning i allmennmedisin \(PRAM\) | UiB](#)⁴, med tanke på å gi fastleger formalutdanning i praksisveiledning.

Vi mener at Helsereformutvalget bør adressere utfordringene knyttet til kvalitet og kapasitet i praksisutdanningen for medisinstudenter i kommunene. Vi ser for oss snarlig økende utfordringer og mulig kollaps i tilfanget av praksisplasser, da økte opptakskvoter som følge av Grimstadutvalgets utredning nå er på vei for legestudiene ved alle fire universiteter med

¹ <https://osloeconomics.no/wp-content/uploads/2026/01/OE-rapport-2025-86-Finansiering-av-praksis-i-profesjonsutdanningene.pdf>

² [evaluering-av-profesjonsstudiet-i-medisin_sluttrapport_2-2025.pdf](#)

³ <https://www.uhr.no/temasider/nasjonale-retningslinjer/veiledende-retningslinjer-for-praksisveiledere-i-helse-og-velferdstjenestene/>

⁴ <https://www4.uib.no/studier/emner/pram620>

legeutdanning i Norge. Flere hundre flere studenter vil etter hvert komme til de to siste årene der hovedvekten av praksisutdanningen utenfor sykehus skjer.

Vi ber derfor Helsereformutvalget konkret drøfte og gjerne foreslå ordninger for følgende problemstillinger, uavhengig av organiseringsmodell:

- *Bør kommunene ha et likeverdig lovpålagt utdanningsansvar som sykehusene?*
- *Bør Fastlegeforskriften likestille veiledning (studenter, LIS1, ALIS) og forskning med andre kommunale allmennlegeoppgaver?*
- *Bør det etableres ordninger som sikrer finansiering av kontorplasser og utstyr for studenter på allmennlegekontorene, for eksempel gjennom tilskuddsordninger, slik at kapasiteten sikres?*
- *Hvordan skal veiledningen finansieres og hva er aktuelle modeller for pengestrømmen (via kommunene, universitetene eller gjennom fastlegenes takstsystem)?*
- *Med tanke på behovet og rekruttering av leger til primærhelsetjenesten i fremtiden, er omfanget av undervisning og praksisstudier slik det er gitt i RETHOS-forskriften tilstrekkelig?*
- *Bør også kvalitetskrav til veiledning fastsettes gjennom forskriften?*

Vi er sikre på at universitetene på sin side vil sørge for god kvalitet i utdanningen og for gode opplegg for både studenter og veiledere under praksisstudiene dersom rammene sikres. FRONESIS-prosjektet avsluttes denne våren, men har utviklet ny kunnskap og mye kompetanse om disse spørsmålene. Om ønskelig utdyper vi gjerne dette for Helsereformutvalget.

Vennlig hilsen

Knut Eirik Ringheim Eliassen, knut.eliasen@uib.no
Spesialist i allmennmedisin, førsteamanuensis UiB, daglig leder FRONESIS

Steinar Hunskaar, steinar.hunskar@uib.no
Spesialist i allmennmedisin, professor emeritus UiB, prosjektleder FRONESIS

Gunnar Tschudi Bondevik, gunnar.bondevik@uib.no
Spesialist i allmennmedisin, professor UiB, prosjektmedarbeider FRONESIS

alle,

Fagområde for allmennmedisin,
Institutt for global helse og samfunnsmedisin,
Det medisinske fakultet,
Universitetet i Bergen